704/04

Den 30. august 2004 blev i sag nr. 60.221:

xxxxx xxxxx xxxxxxxxx
xxxxxxxxx xxxxxxx
xxxxxxxxxx xx xxxx xxx
xxxx xxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har livsforsikring i Danica Pension, klager over, at selskabet først har ydet invaliditetsydelse og præmiefritagelse fra 1/7 2003 og ikke tillige for perioden 1/8 2000 til 1/7 2003.

Det fremgår af sagen, at klageren, som er født i 1955, tidligere har arbejdet som medhjælpende hustru i sin mands landbrug.

Klageren har den 2/2 2000 udfyldt og underskrevet en anmeldelse om sygdom. Det fremgår heraf, at hun siden den 2/2 1999 havde været sygemeldt på grund af hovedpine, kroniske muskel- og ledsmerter samt slidgigt.

Ved skrivelse af 15/3 2000 tilkendegav selskabet, at man ønskede en speciallægeundersøgelse med henblik på at få vurderet klagerens arbejdsevne. I samme skrivelse tilkendegives, at klageren har ret til invaliditetsydelse og udbetaling ved tab af erhvervsevne fra karensperiodens udløb den 2/5 2000, og indtil resultatet af speciallægeundersøgelsen foreligger.

Selskabet rekvirerede fra D. Kommune akterne fra klagerens dagpengesag, som blev modtaget i selskabet 31/3 2000. Af dagpengesagen fremgår bl.a. af en optegnelse dateret 21/12 1999:

"Der er ikke fremkommet væsentlig nye helbredsoplysninger og det er fortsat overvejende sandsynligt, at klientens helbredsklager er betinget af mange år med hårdt fysisk belastning.

Jeg vurderer, at tilstanden er kronisk og varig, med skånehensyn for hård fysisk belastning herunder specielt tunge løft.

Klienten får således vanskeligt ved at varetage et ufaglært arbejde. Under de givne skånehensyn kan revalidering og arbejdsprøvning iværksættes."

Af generel helbredsattest dateret 10/12 1999 fra klagerens læge H.H.R. fremgår bl.a.:

"Pt. synes gennem årene at have haft hårdt arbejde som medhjælpende hustru i landbrug. Set i relation til hendes spinkle fysik betinger det, at hun har udviklet en konstant smertegivende tilstand i bevægeapparatet, som efterhånden har nået en sværhedsgrad som forhindrer hende i at udføre de hidtidige arbejdsopgaver.

Hun har vanskeligt ved at klare husholdningsarbejdet på grund af smerter i led og muskler. Derfor er hun sygemeldt.

…

Ved fortsat fysisk arbejde må funktionsdueligheden forventes at blive yderligere forringet. Ved fritagelse for sådant arbejde forventes tilstanden at kunne stabilisere sig på et tåleligt niveau."

Af erklæring dateret 22/5 2000 fra speciallæge i neurokirurgi M.B. fremgår bl.a.:

"**Konklusion:**

44-årig tidligere medhjælpende hustru i landbrug. Igennem mange år fysisk krævende arbejde på landejendom med såvel markarbejde som staldarbejde, traktorkørsel, foruden husholdningen.

Har tidligere været udsat for ulykkestilfælde; i 1977 fik skadelidte et roeapparat ned mod bækkenet og var først på D. Sygehus siden hen sygemeldt i 3 mdr. Var i 1983 impliceret i soloulykke, hvor hun i bil kørte af vejen og mod en lygtepæl. Synes, at der siden da har været hovedpinetendens. I februar 1998 overbelastning af lænderyggen under rotation medførende smæld i lænden og højre hofteregion. Har siden

da haft vekslende smerter i lænden og ud i det højre ben. Fik pga. tiltagende symptomer fra lænd og nakke samt tiltagende ømhed af led og muskulatur det så dårligt, at hun blev sygemeldt 02.02.99.

Blev af egen læge henvist til rtg.undersøgelse af columna cervicalis og columna lumbalis. Billeder har vist normale forhold i cervikaldelen, beskedne degenerative forandringer i lændedelen. Har været til undersøgelse hos speciallæge i reumatologi, som har fundet ømhed i glutealmuskulaturen samt rygstivhed. Ingen særlig terapi herefter.

Ved undersøgelsen i dag findes let indskrænket bevægelighed ved bevægelser i columna cervicalis. Ømhed af nakke/rygmuskulatur samt højresidig glutealmuskulatur. Normale neurologiske forhold i ekstremiteter og svarende til kranienerver.

Efter min opfattelse er skadelidte kommet ind i en tilstand af inkompensering i relation til det fysisk belastende arbejde på landbrug. Det har resulteret i en kronisk smertetilstand, som er vanskeligt tilgængeligt for terapi. Tilstanden er sandsynligvis stationær, og skadelidte vil ikke være i stand til at genoptage fysisk belastende arbejde ved landbrug eller lignende. I dagligdagen er der en del indskrænkninger. Jeg har tilrådet skadelidte at søge behandling hos fysiopterapeut, først og fremmest med øvelser til styrketræning af skulderåg samt ekstremiteter.

Diagnose: spondylosis columna lumbalis - slidgigt i lænderygsøjlen."

Ved skrivelse af 30/6 2000 meddelte selskabet, at præmiefritagelsen og udbetalingen ville stoppe den 1/8 2000, idet selskabets lægekonsulent vurderede, at klagerens arbejdsevne ikke var nedsat til under 1/3. Selskabet gjorde endvidere yderligere præmiefritagelse og udbetaling betinget af, at klageren bliver tilkendt offentlig førtidspension, svarende til en nedsættelse af erhvervsevnen til 1/3 eller mindre.

Den 11/7 2000 modtog selskabet nye dokumenter fra kommunen. Det fremgår bl.a.:

"**Konklusion:**

K.M.R. [klageren] har deltaget i afklaringskursus mhp. afklaring af erhvervsevne herunder afklaring af revalideringsmuligheder.

Hun har i den første del af kursusforløbet på K. haft et fravær på 10 dage ud af 30 mulige og har efterfølgende i praktikforløbet haft et fravær på 7 ud af 16 mulige fremmødedage. K.M.R. har oplevet en helbredsmæssig forværring og klager over

forøgede smerter fra ryg, ben og nakke samt tiltagende hovedpine. Hun har i praktikperioden haft behov for øget indtagelse af smertestillende medicin.

Lægekonsulent P.E. vurderer der er tale om en belastningstilstand på formentlig kombineret fysisk, psykisk grundlag og anbefaler fysioterapi samt kontakt til psykolog. Der er skånehensyn for fysisk belastende arbejde og et let fysisk varieret arbejde uden belastning af led og ryg anbefales. Psykolog J.R. konkluderer, at der ikke er tegn på psykopatologi udover de ganske svære indvirkninger, som en helbredsmæssig og social svær situation i al almindelighed påvirker den almindelige psykiske trivsel.

…

Ud fra det samlede forløb vurderes det ikke at være realistisk at overveje hverken uddannelse eller øvrige revalideringsmæssige tiltag ud fra K.M.R.'s helbredsmæssige begrænsninger og deraf følgende sygefravær.

På baggrund af K.M.R.'s deltagelse i praktikperioden, hvor det ugentlige timeantal har været mellem 6 - 10 timer findes der heller ikke at være grundlag for etablering af flexjob. Der har dog været tale om en meget kortvarig periode, hvorfor der foreslås en forlængelse af praktikken efter sommerferien til vurdering af, om K.M.R. vil være i stand til at udvide arbejdstiden og hermed kunne bestride et flexjob.

K.M.R. ønsker ikke en forlængelse, idet hun frygter en yderligere forværring af helbredet. Hun ønsker at søge pension."

Ved skrivelse af 3/8 2000 meddelte selskabet, at de nye oplysninger fra kommunen ikke gav anledning til en ændret vurdering af sagen. Ved skrivelse af 28/8 2000 tilkendegav selskabet, at man var bekendt med, at klageren havde fået afslag på ansøgning om offentlig førtidspension, og at selskabet fastholdt sin afgørelse.

Ved skrivelse af 13/11 2000 gjorde klagerens advokat indsigelse mod selskabets afgørelse, hvilken skrivelse selskabet besvarede den 21/11 2000. Det fremgår heraf, at selskabets lægekonsulent har vurderet, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat med 2/3 eller mere, hvorfor selskabet har gjort yderligere ydelser betinget af tilken-

delse af offentlig helbredsbetinget førtidspension svarende til en nedsættelse af erhvervsevnen med 2/3 eller mere.

Ved skrivelse af 13/12 2000 fremsendte klagerens advokat en speciallægeerklæring fra speciallæge i fysiurgi og reumatologi, G.G.R. Af erklæringen dateret 23/11 2000 fremgår bl.a.:

"**Diagnose:**

Kronisk smertetilstand / Fibromyalgi
Overbevægelige led
Seneskedebetændelse omkring begge skulderled og albueled
Følger efter operation for muskel/senetryk omkring nerver i højre underarm og hånd
Slidgigt i lænden
Muskelstramninger med tryk på nerver og kar ud i begge arme.

Konklusion:

Det drejer sig om en 45-årig kvinde, medhjælpende ægtefælle ved landbruget, der har været sygemeldt siden primo 1999 på grund af smerter i nakke, ryg og lænd, arme og ben og sovende fornemmelse ud i hænderne samt træthed.

Det drejer sig klinisk og anamnestisk om en kvinde, der tilgrundliggende er hypermobil, hvilket gør klienten særlig sårbar over for belastningsskader og i øvrigt disponerer til fibromyalgi ved belastninger.

…

Det må konkluderes, at behandlingsmulighederne er udtømt, at tilstanden er varig, og at der er risiko for forværring.

Der er ingen tvivl om, at klientens arbejdsevne som medhjælpende ægtefælle ved landbruget er varigt nedsat til under 1/3.

Det fremgår af resultatet af forrevalideringskurset på K., at man ikke fandt det realistisk at overveje, hverken uddannelse eller revalideringsmæssige tiltag på grund af klientens helbredsmæssige begrænsninger og sygefravær.

Ud fra denne bedømmelse er det derfor realistisk at vurdere, at der foreligger en varig nedsættelse af erhvervsevnen i ethvert erhverv til under 1/3."

Ved skrivelse af 24/1 2001 fastholdt selskabet sin afgørelse, idet det blev tilkendegivet, at man ud fra en lægefaglig vurdering fandt klagerens generelle erhvervsevne nedsat til mellem 1/2 og 2/3. Kravet om tilkendelse af offentlig pension som betingelse for yderligere ydelser blev gentaget.

Ved skrivelse af 18/11 2003 sendte klagerens advokat kopi af D. Kommunes pensionskendelse af 10/10 2003 til selskabet. Af pensionskendelsen fremgår, at klageren med virkning fra 1/11 2003 er tilkendt førtidspension. Det fremgår bl.a. af kendelsen:

"Begrundelsen er, at Deres arbejdsevne er nedsat i et sådant omfang, at De uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Ved bedømmelsen af, i hvilket omfang Deres arbejdsevne er nedsat, er der taget hensyn til, at Deres helbredstilstand nu udelukker forbedring af arbejdsevnen via aktivering, revalidering eller andre foranstaltninger jfr. i øvrigt den udleverede ressourceprofil.

Ud fra de lægelige oplysninger er det konstateret, at De fortsat har et kronisk og varigt fysisk helbredsbesvær der giver grundlag for udtalte skånehensyn for fysisk belastning. Derudover er der aktuelt tilkommet dokumentation for et kronisk og varigt psykisk helbredsbesvær med paranoia.

Det kan dog ikke udelukkes, at De vil kunne udføre lettere arbejdsfunktioner, eksempelvis i et skånejob."

Ved skrivelse af 10/12 2003 anmodede selskabet om kopi af de lægelige oplysninger, herunder fra speciallæge i psykiatri, U.V. Oplysningerne blev sendt til selskabet den 22/12 2003. Af lægejournalen fra B. psykiatriske sygehus fremgår, at klageren i april 2004 blev henvist til psykiatrisk behandling. Det fremgår endvidere bl.a.:

"Patienten er henvist af praktiserende læge J.H.L. under diagnosen depressio mentis obs.pro. Af henvisningen fremgår:

47-årig kvinde, som for nogle år siden var ude for, at hun og hendes mand måtte sælge den gård, de havde arbejdet hårdt for. Ægteparret mener, at tvangssalget i bund og grund skyldes en fejl i gårdens el-anlæg. Dette skulle have givet anledning til sygdom i besætningen. Denne tanke er det umuligt for hende at tage afstand til. Hun er konstant dysforisk. Hendes opfattelse af andre mennesker er præget af mistænksomhed og opfattelse af at de ikke gør deres arbejde godt nok. Hun har igennem mange år døjet med diverse klager i bevægeapparatet. Jeg har ved flere lejligheder sidste år gjort hende opmærksom på, at jeg mistænker hende for at være deprimeret. Dette har hun imidlertid ikke villet høre på. Nu har en socialrådgiver fra kommunen tænkt samme tanke. Har i øvrigt 3 børn i familien, og vist også her nogle psykiske problemer, som jeg ikke nærmere har fået oplyst om. Objektivt er hun trist, aldrig et smil, altid småklagende og småforurettet. Patienten har hidtil ikke været interesseret i behandling. Hun er motiveret for i hvert fald en undersøgelse.

…

Psykiatrisk tidligere

Har aldrig før haft kontakt til det psykiatriske behandlingssystem. Mener selv, at hun var fuldstændig frisk og godt tilpas frem til der opstod problemer omkring gården i Ø.H.

…

Konklusion

Det drejer sig om en 47-årig gift kvinde, som er opvokset under belastende vilkår, og som altid har måttet klare sig selv, som formentlig i forbindelse med, at hun og ægtefællen mister deres livsværk, et landbrug i Ø.H., udvikler en paranoid psykotisk tilstand med ét vist kværulerende islæt. Tilstanden skal utvivlsomt ses som et forsvar mod at mærke den bagvedliggende følelse af sorg og tristhed over tabet af livsværket."

Ved skrivelse af 13/1 2004 tilkendegav selskabet, at klagerens erhvervsevne ansås for nedsat i dækningsberettigende grad fra april 2003, hvor klageren blev henvist til psykiatrisk behandling. Selskabet tilkendte på den baggrund klageren præmiefritagelse og udbetaling fra 1/7 2003 efter udløb af karensperiode.

Klageren har ved sin advokat over for nævnet nedlagt påstand om, at selskabet skal anerkende, at klagerens erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigende grad også i perioden 1/8 2000 til 1/7 2003, og om udbetaling af ydelser for denne periode tillagt renter, samt tilbagebetaling af indbetalte præmiebeløb, tillagt renter.

Vedrørende klagerens erhvervsevnetab har advokaten påpeget, at speciallæge i reumatologi, S.S.-O. i et brev til læge H.R. har tilkendegivet, at "pt. er i en svær socialmedicinsk situation". Advokaten har fremhævet udtalelsen fra klagens egen læge H.H.R. i helbredsattesten dateret 10/12 1999 samt konklusionen i erklæringen dateret 22/5 2000 fra speciallæge i neurokirurgi, M.B. Advokaten har endvidere påpeget revalideringscentrets vurdering dateret 29/6 2000.

Advokaten har påpeget, at det af de kommunale sagsakter dateret 6/7 2000 fremgår, at man allerede i juli 2000 opfatter klagerens tilstand som en "…belastningstilstand formodentlig på psykisk og fysisk grundlag".

Advokaten har endvidere fremhævet konklusionen i erklæringen dateret 23/11 2000 fra speciallæge i fysiurgi og reumatologi, G.G.R.

Advokaten har sammenfattende gjort gældende, at det på baggrund af de foreliggende lægeerklæringer kan konstateres, at klageren allerede fra sin sygemelding i 1999 har haft en nedsættelse af sin generelle erhvervsevne på mindst 2/3, og at nedsættelsen skyldes en række fysiske forhold, herunder fibromyalgi, og også psykiske forhold, som har været til stede i hele perioden.

Advokaten har gjort gældende, at den omstændighed, at kommunen i første omgang afslog at behandle klagerens ansøgning om førtidspension, ikke skal tillægges betydning, idet afslaget alene skyldtes det synspunkt, at kommunen ikke fandt, at klagerens erhvervsevne var tilstrækkelig afprøvet gennem arbejdsprøvning. Advokaten har påpeget, at dette synspunkt ikke blev opretholdt, da man i efteråret 2003 behandlede klagerens fornyede ansøgning om førtidspension, denne gang med det resultat, at klageren fik tilkendt førtidspension.

Vedrørende perioden 1/4 til 1/7 2003 har advokaten gjort gældende, at klageren blev belastet af en karensperiode ved den midlertidige tilkendelse af ydelser og derfor ikke skal belastes af en ny karensperiode.

Selskabet har over for nævnet fastholdt sin afgørelse. Selskabet har til støtte herfor i skrivelse af 23/3 2004 anført:

> "Danica Pensions lægekonsulent, som er speciallæge i neuromedicin, vurderede i 2000, at K.M.R.'s generelle erhvervsevne var nedsat til mellem 1/2 og 1/3. Som begrundelse for sin vurdering, lagde lægekonsulenten vægt på, at der var tale om diagnosen fibromyalgi med deraf følgende symptomer. Ud fra en lægefaglig vurdering kunne lægekonsulenten ikke finde begrundelse for en erhvervsevnenedsættelse til 1/3 eller derunder. Derfor stoppede udbetaling og præmiefritagelsen den 1. august 2000.
>
> Der kommer nye lægeoplysninger i 2003, hvor kunden bliver tilkendt offentlig førtidspension. Ud fra disse oplysninger vurderer den tidligere nævnte lægekonsulent sammen med vores psykiatriske lægekonsulent, at den samlede generelle erhvervsevne er nedsat til 1/3 eller derunder. Lægekonsulenterne vurderer også, at erhvervsevnen har været tilstrækkeligt nedsat fra april 2003, hvor K.M.R.'s psykiske tilstand bliver forværret og behandlingskrævende.
>
> Vurderingen understøttes af kommunens begrundelse for pensionsafgørelsen, hvoraf det fremgår, at K.M.R. er tilkendt pension, dels ud fra oplysninger om den kronisk fysiske helbredstilstand og dels fordi der er: 'aktuelt tilkommet dokumentation for kroniske og varigt psykisk helbredsbesvær med paranoia'.
>
> Da forsikringsbetingelserne ikke har været opfyldt i perioden fra den 1. august 2000 til 1. april 2003 gælder der en karensperiode på 3 måneder. Vi bevilger derfor udbetaling ved tab af erhvervsevne og præmiefritagelse fra den 1. juli 2003."

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"**§ 1.** Ret til præmiefritagelse og/eller invalideydelse har den forsikrede, der på grund af sygdom eller ulykkestilfælde mister sin erhvervsevne uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne.

§ 2. Nedsættelse af erhvervsevnen, der berettiger til præmiefritagelse og/eller udbetaling af invalideydelse, foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til – bedømt under hensyn til hans nuværende tilstand, hans uddannelse og tidligere virksomhed – at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Stk. 2. Har den forsikrede ansættelse i fast stilling, kan tilkendelse af invaliderente gøres betinget af, at han lønindtægt på grund af nedsættelsen af erhvervsevnen er blevet nedsat til 1/3 – eller derunder – af dens oprindelige størrelse.

…

Præmiefritagelse og invaliderenters ikrafttræden og ophør

§ 5. Præmiefritagelse respektive udbetaling af invaliderente får virkning fra den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i 3 måneder.

…

§ 6. Statsanstalten kan gøre retten til fortsat præmiefritagelse respektive fortsat udbetaling af invaliderente betinget af, at forsikrede tilkendes offentlig førtidspension, der svarer til en nedsættelse af erhvervsevnen til 1/3 eller derunder."

Nævnet udtaler:

Selskabet har i skrivelse af 30/6 2000 gjort yderligere udbetaling og præmiefritagelse betinget af, at klageren tildeles mindst mellemste førtidspension.

Allerede fordi selskabet ifølge de gældende forsikringsbetingelser gyldigt har kunnet stille dette krav, kan nævnet ikke pålægge selskabet at iværksætte udbetalingen fra et tidligere tidspunkt end sket.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Poul Sørensen
formand